

Přednáška k dominikánům v Paříži

Paříž, 6. února 2016, 800. výročí založení dominikánského řádu

Setkání dominikánů v Paříži ve dnech 5. - 8. února 2016 bylo hlavním setkáním v rámci oslav 800. výročí založení Řádu bratří kazatelů – dominikánů. Bylo spojené s uctíváním ostatků sv. Tomáše Akvinského, přednáškou otce kardinála Dominika Duky v katedrále Notre Dame, slavnostní mši svatou v katedrále, kde byl hl. celebrantem otec Dominik, kázal magistr řádu bratr Bruno Cadore.

Mám-li hovořit o dominikánském povolání, považuji za nutné, abychom se vrátili k momentu, kdy svatý Dominik zakládá „svaté kázání“. Nacházíme se v roce 1216. Jsme v jižní Francii, v Toulouse, v městě, které mělo již ve středověku právě ve 13. st. slavnou univerzitu, kterou zakládají bratři kazatelé. Víme, že toto svaté kázání se rodí z duchovní zkušenosti svatého Dominika, muže, který nese v sobě onen odkaz španělského zápasu, reconquisty. Nemyslím v duchu vojensko-rytířských zápasů a bitev, ale především je to ten zápas, který je potřebný i v duchovní rovině. Španělsko doby svatého Dominika není doba totality, ale jeho panovník sv. Ferdinand III. se podepisuje jako král trojího náboženství: katolického, respektive křesťanského, židovského a islámského. Máme téma, které je navýsost moderní a aktuální; je to století, o kterém říkáme, že se v něm zrodila západní civilizace.

Při nedávné přednášce na podobné téma v německé Vechtě jsem musel rozlišovat mezi slovy kultura a civilizace. Hovořím-li zde, v Paříži o civilizaci, pak si vzpomínám na učebnici, (která mi především posloužila - jako samoukovi - k naučení se francouzského jazyka), byla to učebnice nakladatelství Hachette Livre „Cours de Langue et Civilisation Française“, učebnice jedinečná, i v tom, že nezploštila pojem civilizace. To teprve postmoderní svět vytvořil civilizaci, která se jeví jako uniformita. Všichni jsme s walkmanem na uchu, všichni nosíme texasky, všichni posloucháme jeden druh hudby.

Civilizaci 13. století dominují dvě instituce: katedrály a univerzity. Je to ale i civilizace, která stavěla na dvou duchovních sloupech, kterými jsou **víra a čest**. Myslím, že i tyto dvě skutečnosti jsou zrovna tak aktuální, jako mezináboženský dialog křesťanství, judaismu a islámu.

Ale rád bych se vrátil zpět do doby 13. století: Naše křesťanská civilizace je civilizací měst, můžeme mluvit o urbanistické civilizaci. 13. st. vytvořilo v rámci evropské globalizace spolu s urbanizací, především v prostoru za Alpami, nový svět. A tak dochází k prohloubení a setkávání mezi západní, střední a východní Evropou. To jsou však důležité momenty i pro současnost. Globalizace s urbanizací je naší civilizací i v duchovním rozměru a dominikánské povolání vychází právě z těchto naznačených zdrojů, nebo fenoménů.

Jsou to především tři města, (polis), která vytvořila civilizaci 13. st.: Jeruzalém, Athény, Řím.

Jeruzalém:

„Urbs beata Jerusalem dicta pacis visio.“ Celé hlásání evangelia směřuje k jednomu: ke smíru, k míru. Hebrejské „šalom“, to není „pax romana“. Je to „Pokoj vám!“ Je to pozdrav Vzkříšeného, je to pozdrav, kterým se pozdravili Kristus a Maří Magdaléna. Tento obrázek mi

vyvstal před očima, kdy jsem vloni směl navštívit Provence, Saint Maximin, la Sainte Baume. Navštívit jak hrob, tak jeskyni sv. Maří Magdaleny.

Jeruzalém, ono místo, v kterém na kříži zemřel ten, který nám dal Zlaté pravidlo („Co chceš, aby jiní činili tobě, to čini ty jim.“), který otevřel Boží tajemství Otce, Syna i Ducha Svatého, ten, který byl vzkříšen a dal smysl lidskému životu, dal smysl lidské práci, dal smysl bolesti, utrpení a vzkříšením ukázal, že smrt není absurdním divadlem našeho života, tečkou života. Jeruzalém, či synagoga nám také předali Knihu knih, knihu Božího zjevení, kterou dopsal hlasatel Evangelia, Ježíš Kristus pro nás ukřižovaný a vzkříšený. To je Jeruzalém. Jeruzalém, který dává celému lidstvu **Tóru** ze Sinaje a **Evangelium**.

Tóra, to není pozitivistický občanský zákoník (Code civil). Tóra to je spravedlnost, „sedechá“, láska k bližnímu. Spravedlnost, která zná milosrdenství; spravedlnost, která zná „pardon“. Spravedlnost, jak nám to připomíná Svätý rok milosrdenství a vyjadřuje to, co vaše přísloví: „Vše pochopit znamená odpustit.“ Myslím, že vědomí Jeruzaléma, je vědomím našich kořenů tak důležité, ale také vím, že to říkám těm, kteří znají jak verše Charlese Péguy, tak těm, kteří četli Příběh Ježíšův napsaný Otcem Bruckbergerem s předmluvou Jacquese Maritaina. Myslím, že v městě, v kterém působil kardinál Aron Jean Marie Lustiger, není příliš nutné zdůrazňovat, co znamená pro naši kulturu, co znamená pro náš Řád Jeruzalém a co znamená pro nás Bible. Jeruzalémská Bible, veliké dílo školy, kterou založil P. Marie-Joseph Lagrange OP.

Tím druhým městem jsou Athény, město, které darovalo lidstvu pojem **demokracie**, Athény s Aeropágem, město sv. Apoštola Pavla. Je to středověká městská demokracie, kterou spoluvytvářel Dominikánský řád. Je to veliký odkaz, který nám předaly mnišské řády, v poslední fázi především cisterciáci. Tato demokracie měla svá úskalí, ale učí nás úctě k člověku a lásce k Bohu.

Toto setkání je pořádáno pod dvěma jmény, která obdivuji: Henri-Dominique Lacordaire a Ambroise-Marie Carré, členové slavné Akademie nesmrtelných, Akademie Française, kteří v bílém hábitě vstoupili do tohoto společenství poprvé v dějinách vaší vlasti. Lacordaire patří k trojici: Lacordaire, Lamennais, Ozanam. A byl to Lamennais, který napsal: „Bůh je největší demokrat.“ A v tomto duchu také obnovoval i francouzský dominikánský řád Otec Lacordaire.

Veliký odkaz myslitelů Athén: Sokrata, Platona a Aristotela, je odkaz, který dokázala zpracovat alexandrijská diaspora v nejmladší vrstvě Bible, kterou nazýváme Deuterokanonické knihy. Je to odkaz, který přinesl do Paříže na Sorbonu ten, který má stejné místo v lidském myšlení jako zmínění tři filozofové, a to je sv. Tomáš Akvinský. Jestliže univerzita je symbolem, dominantou západní civilizace, pak univerzita díky sv. Tomáši Akvinskému, a vlastně již od prvotního rozhodnutí svatého Dominika je i symbolem a specifickým posláním Dominikánského řádu.

Demokracie, onen veliký princip izraelské kmenové konfederace, který se zrodil na arabské poušti, jak čteme u Sabatina Moscatiho: „Izraelité, tito hebrejští nomádi byli vlastně vždy demokrati.“ Myslím, že je zapotřebí si také připomenout, že právě princip demokracie přivedl Dominikánský řád, dominikánské povolání na náměstí, či na tržnici. Neboť tam, kde v antických městech, především v rámci Římské říše, bylo „rostrum“, tribuna, ona forma hyde parku, bylo místo našeho kázání. Středověká disputace není ničím jiným než touto velkou tradicí a tato tradice je potřebná i dnes. Tedy nejenom kabinetní nauka katedry, kde se diskutuje a oponuje při předávání disertačních i dalších pracích, ale širší diskuse ve veřejnosti. Tímto „rostrem“ současné doby nejsou kazatelny v kostelích, nejsou ani tribuny v hyde parku, ale je

to mikrofon rozhlasových stanic, je to televizní obrazovka, je to obrazovka současných počítačů. Jsou to moderní media, kde je třeba, aby byl tento veliký odkaz hlásán.

Řím. Onen třetí pojem. Řím, který se stal symbolem jednoty lidstva v římském impériu, které právě přivedlo na svět pojem „pax romana“. (Římský mír.) V tomto období se narodil v Judei v římské provincii Mesiáš, náš Pán, Ježíš Kristus. A jsou to kroky apoštola Petra, který se vydá do hlavního města, Říma. Po tři staletí, bylo největším nepřítelem křesťanů, aby se teď stalo nositelem myšlenky světové církve. Antická církev nepůsobí pomocí imperiálního ovládnutí. Je to církev, která se od prvních okamžiků snaží ve svobodě s respektem k lidské důstojnosti oslovit člověka ne jako článek anonymního kolektivu, ani ne jako do sebe solipsisticky uzavřené individuum, ale jako osobnost. Proto také když antický impériální Řím padne pod náporom našich předků – Germánů, Galů, Slovanů, rodí se nový Řím. Před Huny ho zachrání svatý Lev Veliký. Ale je to sv. Řehoř Veliký, který následuje inspiraci sv. Augustina, který právě když se pod Hipponem shromáždí Vandalové, ostatní bratři biskupové říkají: „Augustine, to je konec světa!“ A Augustin, jehož řeholi jsme jako dominikáni z rozhodnutí sv. Dominika přijali, říká: „Ne, bratři, tam dole se rodí nový svět.“

Nuže, vážení přítomní, teď jsme i my v obdobné situaci, buď budeme s oněmi biskupy říkat: je konec světa, konec naší civilizace, anebo se sv. Augustinem i se sv. Řehořem řekneme: „Tady se rodí nová civilizace.“, proto sv. Řehoř vysílá misionáře na britské ostrovy, když je předtím získal pro Krista. Myslím, že to je aktuální velký úkol pro dominikánské poslání. Jedno si uvědomme, že nikdo z nich nebyl naivní. Každý z těch, kdo tvoří dějiny našeho Řádu, musí být člověkem myslícím, musí být člověkem odvážným. To není možné bez oněch dvou sloupů, na kterých je postavena naše kultura a civilizace, a to jsou ty sloupy, které chceme předat: **víra a čest**.

Poznání Boha a mravní řád, který, jak nás učí již sv. Tomáš, není naslouchání předpisům, ale je to cesta k plnému rozvinutí Božího obrazu v nás, je to tedy cesta ke skutečnému štěstí, protože je to cesta v lásce a v přátelství. O tom mluví první stránky Bible, o stvoření člověka a o zahradě Eden, ale o nich také hovoří i Evangelium, dobrá, šťastná zvěst. Kéž bychom si to v tom 800. výročí našeho Řádu plně uvědomili.

Dovolte mi, abych při této příležitosti poděkoval zmíněným otcům Lacordairovi, jehož novic Otec Hyacint Cormier byl obnovitelem České provincie na začátku 20. st. Byl to i odkaz Otce Cormiera, který pak v postavě pozdějšího Magistra Řádu Otce Stanislava Gilleta vdechl novou sílu České provincii v meziválečném období mezi lety 1918 až 1938, ale můžeme i říci až do 60. let minulého století. Jméno Cormiér, jméno Gillet. To byla jména, která vyslovovali s úctou nejenom naši dominikáni. Otec Gillet byl jeden z opravdových přátel Československé republiky, byl poradcem papeže Pia XI. i poradcem papeže Pia XII. A jemu jsme také zavázáni za jeho pevný postoj, který se pak projevil i v postoji Apoštolského stolce v neuznání mnichovské dohody a v podpoře a obnově Československa v dalších letech během II. sv. války i po ní.

Dominikánská spiritualita, intelektuální rozvoj. To byly motory České provincie jak v meziválečném období, ale můžeme říci i po pádu komunistické diktatury, protože jsme byli vychováni dominikánskou generací první republiky a měli jsme také na co navázat. Skutečnost, že v současné době naši klerici studují v Bordeaux a v Toulouse, že existují naše kontakty s Collège des Bernardins, to jsou skutečnosti velice radostné. Jsem opravdu vděčný, že mohu spolu s vámi slavit výročí našeho Řádu, který se zrodil ve Francii, i když má také své španělské kořeny, jako i německé. Má ale také i slovanské kořeny. První slovanští bratři byli přijímáni do

Řádu již sv. Dominikem. Jsou to polští bratři sv. Hyacinth a Česlav, ale také bratr Jindřich Moravský, kteří u nás zakládají první komunity, dominikánské kláštery, a to na žádost dvou biskupů: krakovského biskupa Iwo Odroważe (1218 – 1224) a pražského biskupa ct. Ondřeje (1214 – 1224), mezi jehož nástupce patřím, a jehož úděl občas plně mohu prožít. Ct. biskup Ondřej vedl svůj zápas s otcem sv. Anežky České, králem Přemyslem Otakarem I. o svobodu církve v duchu dnešní kooperace církve a státu. Ani ve středověku nebylo vždy snadné být biskupem, jako nebylo vždy snadné být křesťanem. Na to nikdy nezapomínejme.

Myslím však na jedno, a sice na to, že k dominikánskému povolání nepatří tradicionalistická obrana minulosti s odvoláváním se na středověk. Plně platí slova kardinála Johna Henry Newmana: „Tradice je živá víra otců, tradicionalismus je mrtvá víra synů.“ Celý odkaz tohoto velkého daru Jeruzaléma je pohled do budoucnosti. To není vize, ale je to pozvání. Toto pozvání nám činí Boží slovo, to nejsou Sartrova slova: „slova, slova“..., ale to je hebrejské „dávár“, to je skutečnost, událost. Naše povolání je skutečností, protože když Boží slovo zasáhne proroka, ono ho neosloví, protože Bůh nemluví naším způsobem. Je to skutečnost, která otřese, která bytostně promění postavu proroka. Je to ono slovo, které promění člověka a vytvoří hypostatickou jednotu Boha a člověka v Ježíši Kristu. Každého z nás, dominikána i dominikánku takto oslovil náš Pán a pozval nás na cestu sv. Dominika. Ale to není jenom cesta sv. Dominika ve 13. století, ale je to i cesta sv. Tomáše Akvinského, to je i cesta sv. Kateřiny Sienské, to je cesta Otce Lacordaira, to je cesta Otce Lagrange, to je také cesta Otce Bruckbergera, to je cesta těch bratří a sester, které jsem mohl poznat. Bylo jich hodně. Některé jsem poznal při studiu, ale nejsou pro mě minulostí. S jinými jsem prošel kus cesty života, někdy i diskutoval a někdy i nesouhlasil s jejich názorem. Setkání s nimi mě však obohatilo a osvítilo. Jsem jim vděčný! Nebyli to jen členové Řádu, ale i sestry a bratři, členové dominikánského laikátu.

Jsem rád, že patřím k těm, kteří požádali o Boží milosrdenství a milosrdenství komunity!:

„Co žádáš?“ „Milosrdenství Boží a vaše!“

Jak krásná jsou století, která jsou velkou historií našeho Řádu!

Zdroj: www.dominikduka.cz